

Čís. 960.

Ustanovení § 25, odstavec čtvrtý, zák. o společnostech s r. o. nevztahuje se k obchodům, jež v mezích své moci uzavřel vnucený správce společnosti s jejím jednatelem. Právní postavení jednatelů za vnucené správy.

(Rozh. ze dne 8. března 1921, Rv I 777/20.)

Na firmu H. a spol., společnost s r. o., byla uvalena v roce 1914 vnucená správa. Jednatel této společnosti uzavřel s ní po té bez schválení dozorčí rady úmluvu, dle níž dal si predati od ní 3 vagony škrobu. Jmenovaná společnost pokud se týče správce její konkursní podstaty domáhá se na kulpivším jednatele náhrady škody, jež prý vznikla společností tím, že musila tentýž škrob později koupiti za mnohem větší peníz. Procesní soud prvního stádu žalobu zamítl a uvedl mimo jiné v důvodech: Vnucenou správou nastala suspense dosavadní reprezentace společnosti a jednatel pozbyl své jednatelské funkce. Vnucený správce stal se pro dobu vnucené správy rozhodujícím orgánem, kterému příslušelo právo vésti dosavadní závedy firmy Jan H. a činiti jejich jménem právní jednání a tudíž firmu H. zastupovati a právně zavazovati. Při tom nebyl vnucený správce nijak vázán nějakým souhlasem dosavadní reprezentace firmy H., nýbrž byl naprosto souverainní, mohl činiti právní jednání a zavazovati firmu i přes eventuelní odpor dosavadních reprezentantů, jednatele a dozorčí rady. Z toho plyne, že praerogativa dosavadních reprezentantů musila nutně ustoupiti pravomoci vnuceného správce a že funkce jednatele byly suspendovány na dobu vnucené správy. Byla tudíž také suspendována funkce žalovaného jako jednatele firmy H., žalovaný proto za doby vnucené správy nebyl jednatelem firmy H. a nebyl přirozeně vázán předpisy § 25 cit. zák. Mohl tudíž uzavírat obchody s firmou H., aniž mu bylo třeba domáhati se souhlasu jednatelského výboru a dozorčí rady, poněvadž místo těchto souhlasů potřeboval k těmto právním jednáním podle §§ 99, 109 a 112 ex. řádu souhlasu vnuceného správce resp. exekučního soudu. Soud běře za dokázáno, že žalovaný uzavřel tote právní jednání také skutečně s vnuceným správcem. Vzešla-li žalující straně tímto jednáním nějaká škoda, jest za tuto škodu zodpovědným vnucený správce a po případě i exekuční soud, nikoliv však žalovaný, který uzavřel koupi škrobu, jednáje při tom s firmou H. zastupenou vnucenou správou jako smavník docela rovnocenný. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: První soud uvádí v důvodech rozsudku mezi jiným, že vnucenou správou závodu firmy H. a syn nastala suspense dosavadní reprezentace společnosti, že tím pomínula také jednatelská funkce žalovaného a že tedy žalovaný po dobu vnucené správy nebyl jednatelem společnosti. V této všeobecnosti nelze ovšem k tomuto právnímu názoru prvního soudu přisvědčiti. Z ustanovení §§ 99, 109, 110 a 343 ex. ř. vychází, že jest účelem vnucené správy, aby výtěžků nemovitosti nebo podniku bylo užito k uspokojení vymáhaných pohledávek a § 99 ex. ř. stanoví výslovně, že dlužník má se zdržovati veškerého nakládání s užitky vnucenou správou stíženými. Z toho je zřejmo, že zavedením vnucené správy nepozbývá dlužník potažmo jeho reprezentace zcela a všech disposičních práv ohledně nemovitosti nebo podniku, jichž

- se vnucená správa týče, nýbrž jen potud, pokud se výkon práv těch nesrovnává s účelem vnucené správy. Zavedením vnucené správy na podniky společnosti s ručením omezeným nenastává tedy zánik funkce jednatele ani dozorčí rady, nýbrž jen omezení jejich práv a povinností potud, pokud dle předpisů exekučního řádu přešly na vnuceného správce vztahně na exekuční soud. Žalovaný zůstal tedy jednatelem společnosti i po zavedení vnucené správy. Přes to však je správným názor prvního soudu, že, pokud šlo o koupi oněch 3 vagonů škrobu, nepotřeboval žalovaný vyžádati si souhlasu dozorčí rady. Je nesporné, že koupě ta stala se za vnucené správy a že koupě byla uzavřena s vnuceným správcem. Dle § 343 ex. ř. je vnucený správce podniku živnostenského nebo průmyslového již mocí svého ustanovení (správcem) oprávněn ku všem právním jednáním, jež provozování podniku obvykle s sebou nese. Podle § 112 ex. ř., jenž i tu platí, potřebuje správce k opatřením, jež nepatří k obvyklému provozování podniku, jakož i ke všem jinakým opatřením obzvláštní důležitosti souhlasu soudu exekučního, jenž po případě před rozhodnutím vyslechne strany a správce. Svolení nebo schválení dlužníka nebo jeho reprezentace není ani k takovým mimořádným opatřením třeba. Že nákup a prodej zboží, v přítomném případě tří vagonů škrobu, patří k úkonům vnuceného správce továrních závodů, není třeba blíže doličovat a není o tom také sporu. K tomu je vnucený správce mocí svého úřadu již po zákonu oprávněn, po případě je mu jen opatřiti si souhlas exekučního soudu. Z toho je zřejmo, že v tomto případě neměl ani jednatelský výbor ani dozorčí rada společnosti Jan H. a syn ani práva ani povinnosti rozhodovati o prodeji škrobu nebo o podmínkách tohoto prodeje. Jednatelé společnosti nestihla ani v jejích souboru jako jednatelský výbor ani jednotlivě nějaká zodpovědnost za obchod ten. Nešlo tudíž při obchodu tom ani na straně žalovaného o kollisi zájmů, jakou má na zřeteli § 25 odstavec čtvrtý zák. ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., jenž předpokládá, že jde o právní jednání mezi některým nebo některými jednatelem na jedné a s ostatními jednatelem nebo jinými representanty společnosti (§ 28) na druhé straně, dále, že jednání to spadá v obor působnosti jednatelem a jenž právě jen z důvodu této kollise žádá souhlas dozorčí rady. Dozorčí rada je povolána (§ 32 téhož zákona), aby vedla dozor na to, jak jednatele vedou správu společnosti. Zde šlo však o právní jednání spadající v obor vnucené správy, při němž reprezentoval společnost vnucený správce bez jakékoli účasti jednatelelského výboru, tedy o úkon, jehož kontrola radě vůbec nepříslušela. Schválení dozorčí rady může býti účelně žádáno a také dáno jen pro správní úkony podléhající její kontrole, nikoli však také pro jednání, jež leží vůbec mimo obor její působnosti. Vlastnost žalovaného jako jednatele nepřichází při tomto obchodu s hlediska § 25 odstavec čtvrtý cit. zák. vůbec v úvahu a je proto okolnost, zda žalovaný vyžádal si k obchodu tomu schválení dozorčí rady čili nie v každém ohledu bezvýznamnou. Jelikož pak žalobkyně opírá žalobní nárok právě jen o ono domnělé porušení povinnosti uložené žalovanému jako jednatelem společnosti, vychází z toho, co bylo uvedeno, že žalobní nárok není již co do důvodů oprávněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Právní posouzení věci odvolacím soudem jest bezvadné, vývodům odvolacího soudu dlužno přisvědčiti a nejsou vývody dovolání způsobilé, vyvrátiti nebo otřásti správností právního stanoviska odvolacího soudu. Jen tolik jest podotknouti: Stanoví-li zákon v § 25 zák. o spol. s obm. ruč. závazek jednatelů k náhradě škody společnosti, má na mysli společnost žijící v normálních poměrech, mající své vlastní zastoupení jednatelemi, kteří je také skutečně vykonávají a mají práva a povinnosti v objemu zákonem stanoveném, jichž funkce není jinak nikterak obmezena. Hodlá-li takový jednatel uzavřít právní jednání se společností (§§ 25, 28 cit. zák.), jest třeba souhlasu dozorčí rady nebo všech ostatních jednatelů, poněvadž se střetly zájmy smlouvajících stran. Jinak jest však tomu, když nastaly poměry nepravdivé a firma se ocitla ve vnucené správě. Vnucený správce přejímá správu závodu tím, že byl ustanoven, v rozsahu zákonem přesně stanoveném a v téže míře se obmezuje funkce jednatelů. Pokud se týče práv a povinností jednatelů a jejich výkonu, nejde více o jednatele, jaké předpokládá § 25 cit. zák. při stanovení jejich závaznosti. Běží-li za tohoto stavu o právní jednání mezi jednatelem ve své funkci obmezeným a vnuceným správcem, spadajícím v obor vnucené správy, pak nenastává kolise zájmů a není třeba souhlasu dozorčí rady neb ostatních jednatelů. Tu nelze více užití předpisu § 25 cit. zák. a nelze důvodně mluvit o jeho porušení a o tom, že nevyžádáním si souhlasu byla způsobena škoda. Jest ostatně v tomto směru poukázati ku zjištění, že se žalovaný teprve po dlouhém naléhání uvolil, převzít škrob s podmínkou, že ho vrátí za běžné denní ceny, bude-li ho firma potřebovati, že však firma nežádala vůbec škrob od žalovaného zpět, opatřivši si jej výhodně jinde za běžné denní ceny a že žalovaný pomohl firmě, jež kupovala škrob nikoli pro vlastní potřebu, nýbrž na spekulaci, z tísně, převzal-li škrob. Jinak stačí odkázati ku případným vývodům rozsudku v odpor vzatého, jež odpovídají zákonu a skutkovému stavu.

Čís. 961.

Jednatel společnosti s o. r. může požadovati odměnu za úkony, jež za vnucené správy společnosti předsevzal pro vnuceného správce a k jeho poukazu.

Ustanovení § 25 zák. o společnostech s r. o. nepřichází zde v úvahu. Poměr zákonných představitelů společnosti k vnucenému správci.

(Rozh. ze dne 8. března 1921, Rv I 779/20.)

Žalovaný byl jednatelem firmy H. a syn, společnost s r. o. V roce 1914 byla na společnost uvalena vnucená správa, vnucený správce vyplatil po té žalovanému větší peníz jako odměnu za vedení jednotlivých závodů, čímž zároveň vyrovnány difference z obchodního spojení. Společnost pokud se týče správce její úpadkové podstaty domáhala se vrácení vyplaceného peníze. Procesní soud první stolice žalobu zamítl a uvedl mimo jiné v důvodech: Žalující strana zakládá svůj nárok na tom, že jednatelství společnosti bylo jenom čestným úřadem, že jed-